

تفکر در سطوح بالا: رویکرد ضروری در آموزش پرستاری

فرشته عراقیان مجرد، دکتر اکرم ثناگو، دکتر لیلا جویباری*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / بهمن ۱۳۹۷؛ ۱۸(۵۱): ۴۷۰ تا ۴۷۱

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

تفکر و مهارت درست اندیشیدن از مسائل مهمی است که از زمان‌های دور توجه دانشمندان زیادی را به خود جلب کرده است و در حال حاضر پرورش مهارت‌های مختلف تفکر یکی از مهم‌ترین اهداف نظام آموزشی است (۱). تفکر واکنش مغز برای پاسخ به محرک و عمدتاً بر حل مسأله معطوف است و از جمله اعمال شناختی (Higher cognitive function) سطح بالا محسوب می‌شود (۲). تفکر سطح بالا شامل مهارت‌ها یا راهبردهای تفکر، تفکر انتقادی، استدلال علمی، پژوهش، یادگیری مسأله محور و حل مسأله می‌باشد (۳). مهارت‌های تفکر سطح بالا به عنوان مهارت‌های شناختی که به یادگیرندگان اجازه می‌دهد در سطوح تجزیه و تحلیل، ترکیب و ارزشیابی طبقه‌بندی بلوم شرکت نمایند، تعریف می‌شود (۴). مهارت‌های تحقیق، حل مسأله، اکتشاف و نوشتن آکادمیک، که همه در طول یک مدرک کارشناسی ارشد کسب می‌شود، مربوط به مهارت‌های تفکر سطح بالا است که شامل تفکر انتقادی، تفکر بازتابی، تفکر فراشناختی و تفکر خلاق است (۵).

پرستاری از یک خدمت بشردوستانه به یک حرفه تغییر یافته است. شفقت و جنبه خدمات پرستاری دیگر جزء فضایل نیست، چون پرستاری با استدلال علمی به اصول حرفه‌ای تبدیل شده است (۶). در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور اساتید به عنوان عنصر اصلی در آموزش و پژوهش و خدمات درمانی شناخته می‌شوند. چرا که آنان می‌توانند از طریق ترکیب مناسب و بدیع عناصر موجود در نظام آموزشی، دانشجویان را به سوی اهداف متعالی سوق داده یا محروم نمایند (۷). در واقع اساتید باید به فراگیران یاد بدهد که چگونه یاد بگیرند نه این که فقط محتویات و محفوظات را به آنها آموزش دهد (۸). آموزش تفکر سطح بالا به تغییرات عمیق در تدریس نیاز دارد و این امر ممکن است توانایی‌های مدرسان را به چالش بکشد. به منظور داشتن کلاس‌های درس دارای ویژگی تفکر، مدرسان بایستی قادر به تدریس به شیوه هوشمندانه و منعطف باشند که نمی‌تواند با مهارت‌ها و روال‌های آموزشی سنتی و تکنیکی ثابت و تغییر نیافتنی به اجرا در آید. مدرسان می‌توانند از طریق آموزش به دانشجویان در این که چگونه تفکر کنند، یاد بگیرند، به خاطر آورند و آموخته‌های خود را در موقعیت‌های مختلف داخل و خارج کلاس درس مورد استفاده قرار دهند، به افزایش آگاهی و کنترل بر یادگیری و پرورش مهارت‌های تفکر سطح بالا در آنها اقدام نمایند (۹). بنابراین با توجه به اهمیتی که

* نویسنده مسؤول: دکتر لیلا جویباری (دانشیار) پرستاری، مرکز مطالعات و توسعه آموزش، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.
jouybari@goums.ac.ir

فرشته عراقیان مجرد، دانشجوی دکترای پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.
(fereshteharaghian@yahoo.com); دکتر اکرم ثناگو (دانشیار پرستاری)، مرکز تحقیقات پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان،

ایران. (sanagoo@goums.ac.ir)

تاریخ دریافت: ۹۷/۹/۷، تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۰/۸

برخورداری چنین تفکری در فراگیران پرستاری وجود دارد و نیز برای افزایش شایستگی، مهارت و توسعه کارآفرینی در پرستاری، توصیه می‌شود که با برگزاری دوره‌های بازآموزی برای اساتید پرستاری، اعضای هیأت‌علمی دانشکده‌های پرستاری توانایی لازم برای آموزش تفکر در سطوح بالا را پیدا نمایند.

منابع

1. Orujlu S, Hemmati Maslampak M. [Assessing the Relationship between Critical Thinking and Self-efficacy of Nursing Student.] Journal iranian of medical science. 2017; 5 (6):11-17. [Persian]
2. Gharib M, Rabieian M, Salsali M, Hadjizadeh E, Sabouri Kashani A, Khalkhali H. [Critical Thinking Skills and Critical Thinking Dispositions in Freshmen and Senior Students of Health Care Management]. Iranian Journal of Medical Education. 2009; 9(2):125-135. [Persian]
3. Zohar A. Challenges in wide scale implementation efforts to foster higher order thinking (HOT) in science education across a whole school system. Thinking Skills and Creativity. 2013; 10: 223-249.
4. Hopson MH, Simms RL, Knezek GA. Using a technology- enrich environment to improve higher order thinking skills. Journal of Research on Technology in Education. 2001; 34(2): 109-119.
5. Roets L, Maritz J. Facilitating the Development of Higher-Order Thinking Skills (Hots) of Novice Nursing Postgraduates in Africa. Nurse Educ Today. 2017; 49: 51-56.
6. Oyetunde MO, Oluwafunke KI. Professional development and career pathway in nursing. International Journal of Sciences. 2015; 4(06): 92-104.
7. Parsa Yekta Z, Nikbakht Nasrabadi A. [Investigation of the teacher evaluation process with in Iranian medical education system]. Hayat. 2004; 10(1): 40-51. [Persian].
8. Ghanbari Hashemabadi BA, Garavand H, Mohammadzadeh Ghasr A, Hosseini SAA. [A survey on relation between tendency to critical thinking and self-direction in nursing and midwifery students and its role on their academic achievement]. Journal of Medical Education and Development. 2013; 7(4): 15-27. [Persian].
9. Abdi H, Mirshah Jafari SE, Nasr AR, Ghasami NA. [The Relationship between Meta-Cognitive Awareness of Faculty Members and Higher Order Thinking Instruction to Students]. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14(5): 383-371. [Persian].